

**HABSBURG OTTÓ
ALAPÍTVÁNY**

**ÉVES BESZÁMOLÓ
2020**

HABSBURG OTTÓ ALAPÍTVÁNY

ÉVES BESZÁMOLÓ

2020

A Habsburg Ottó Alapítvány kiadványai 2.

Szerkesztő: Vasbányai Ferenc
Képszerkesztő, kiadványtervező: Dékány Szilveszter
Angol fordítás: Erdélyi Zsófia
Felelős kiadó: Próhle Gergely

Archív fotók:

Habsburg Ottó Alapítvány, Habsburg Ottó Gyűjtemény,
Fotó- és audiovizuális gyűjtemény, HOAL I-5
Kiv.: 17. o.: Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár, Kézirattár, BK 725/III.1.
(Dr. Bánhegyi Jób *Életem képeskönyve* c. fényképalbuma, 1972)
28 o.: Magyar Távirati Iroda, MTI-FOTO-911693

Fotók: Szabó Zoltán (11., 14., 20., 21., 22., 23.o.)

ISSN: 2732-3366

ISBN: 978-615-81817-0-9

Nyomtatás és kötészet: Pauker Nyomdaipari Kft.

Felelős vezető: Vértes Gábor

Minden jog fenntartva.

Habsburg Ottó Alapítvány

Cím: 1088 Budapest, Szentkirályi u. 51.

Web: www.hoal.hu

E-mail: info@habsburgottoalapitvany.hu

Telefon: +36 1 522 2050

2021

HABSBURG OTTÓ ALAPÍTVÁNY

ÉVES BESZÁMOLÓ

2020

Köszöntő

A 2020-as esztendő Alapítványunk tevékenysége szempontjából is számos nehézséggel járt, mégis, azt gondolom, hogy sikerült alkalmazkodnunk a rendkívüli körülményekhez. Mivel kezdettől fogva nyomon követem Habsburg Ottó hagyatékának sorsát, és magam is mindent megtettem azért, hogy ezek a rendkívül érdekes és értékes dokumentumok a szélesebb nyilvánosság számára is hozzáférhetővé váljanak, különösen örülök annak, hogy kialakult a hagyaték feldolgozásának módszertana, és e munka első eredményei is láthatóvá váltak. Nem kétséges, hogy a levelekből, feljegyzésekből, újságcikkekből kibontakozó szellemi hagyaték megismerése, bemutatása a mai európai, nemzetközi helyzetben nagyon is aktuális, így – ha csak online formában is – rendezvényeink remélhetőleg segítették a világban való tájékozódást. A Habsburg Ottó Alapítvány Kuratóriumának elnökeként különösen fontosnak tartom azt, hogy Magyarország Kormánya és az Országgyűlés által biztosított anyagi támogatás felhasználásáról számot adjunk, ugyanakkor meggyőződésem, hogy éves jelentésünk tartalmas olvasmány is lehet.

NAGY ISTVÁN
kuratóriumi elnök

Habsburg Ottó Salzkammergutban, 1966

Bevezető

Minél alaposabban ismerjük meg Habsburg Ottó írásait, annál világosabban rajzolódik ki a felelősség, amit az életmű, az egykori trónörökös hagyatékának megismertetéséért Alapítványunk visel. Programjaink egy része 2020-ban a történeti visszatekintésről szól, ami a valóságos politikai hatalmat elvesztő Ottó szellemi autonómiájának kibontakozását, és ezáltal befolyásának növekedését is nyomon követte a fordulatos XX. században. A nemzetre, régióra, Európára, vagy akár a világpolitikára vonatkozó meglátásai ugyanakkor aktuális helyzetünk elemzésében is segítenek – ezt célozták azok a rendezvényeink, amelyeken napjaink Európájáról esett szó. Mindezek mögött persze ott van az az óriási dokumentumgyűjtemény, amit szakavatott és lelkes munkatársaink aprólékos munkával dolgoznak fel, hogy Alapítványunk minél inkább a magyar közgyűjteményi rendszer számottevő részévé válhasson.

A Habsburg Ottó Alapítvány 2020-as tevékenységének megismeréséhez jó olvasást kívánok.

PRÓHLE GERGELY
igazgató

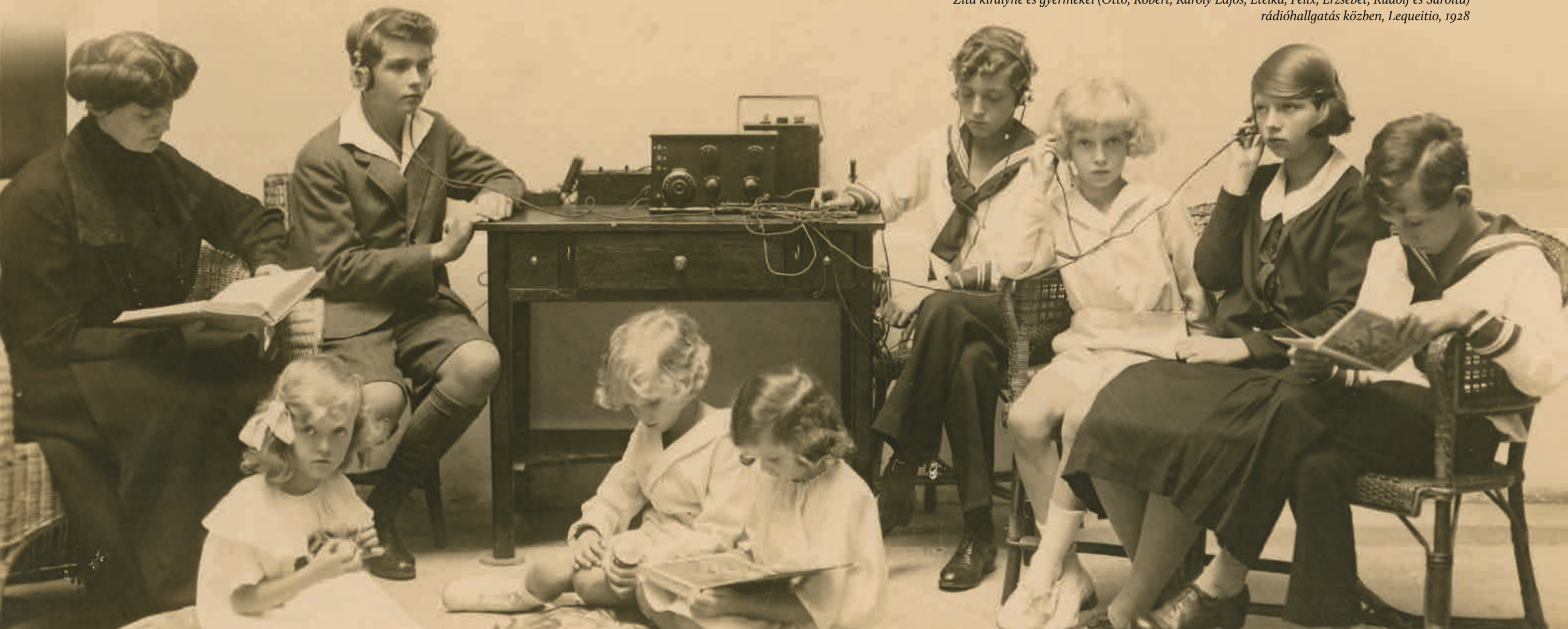
Könyvdedikálás, 1960-as évek

Mint annyi más intézmény, a Habsburg Ottó Alapítvány 2020. évi terveit is nagy mértékben befolyásolta a világjárvány. Miközben a hagyaték leltározásának szakmai munkája a megváltozott körülmények között is folytatódhatott, számos rendezvényünk – a pandémiás helyzet ismert kényszerűségeihez alkalmazkodva – az online térbe költözött. Hisszük, hogy HABSBERG OTTÓ életműve, Magyarországgal és Európával kapcsolatos gondolkodása – annak változásai a majd' egy évszázadot átfogó életút során – csak akkor érthető meg, ha módszeresen megvizsgáljuk pályafutásának, közéleti szerepének különböző időszakait és az utolsó magyar trónörökösről való közvélekedés alakulását.

A megváltozott körülmények közepette az eddigieknél is fontosabbnak éreztük, hogy a feldolgozás során előbukkanó, történelmi csemegének számító, nagyobb közérdeklődésre számot tartó értékeinket folyamatosan megjelentessük. 2020-as évünk ezért a legjobban talán a számítógép, a szövegszerkesztők világából ismert kifejezésekkel írható le: miközben a „**Mentés**”, „**Megosztás**”, „**Beillesztés**” feladataiban magabiztos lépésekkel haladtunk, a „**Mentés másként**” jegyében igyekeztünk megtalálni a hagyatékhoz kapcsolódó, számmunkra kiemelkedően fontos párbeszéd újabb fórumait.

*Zita királyné és gyermekei (Ottó, Róbert, Károly Lajos, Etelka, Félix, Erzsébet, Rudolf és Sarolta)
rádióhallgatás közben, Lequeitio, 1928*

MENTÉS

A gyűjtemény

Ez volt az első teljes esztendő, amikor elkezdtek a 2018 őszén hazánkba érkezett Habsburg Ottó-hagyaték érdemi feldolgozásának. A 2019 tavaszán az Alapítvány ideiglenes székhelyére, a Szentkirályi utcába költöztetett anyagot - közel 700 iratkonténer tartalmát - a Habsburg-család segítségével sikerült áttekinteni.

Kezdetől fogva arra törekedtünk, hogy az általunk kezelt hagyaték minél inkább beilleszkedjen a hazai közgyűjteményi rendszerbe, ezért a feldolgozás módszertanát igyekeztünk a legmagasabb szakmai elvárásoknak megfelelően definiálni. Az alapelvek, a rendezési és a jegyzékelési szempontok meghatározását követően az Alapítvány kuratóriumának egyetértésével kialakítottuk a teljes állomány feldolgozását segítő infrastruktúrát.

- Megtörtént a magyar nyelvű **levelezés** 1989–2011-ig terjedő anyagának rendezése, paliumozása és darabszintű jegyzékelése. Ez összesen közel 25 ezer oldal levelezési anyag részletes feldolgozását és rendezését jelenti. Szintén elkészült az Alapítvány kezelésében lévő **oklevelek** és **kitüntetések** rendezése, részletes jegyzékelése és digitalizálása.

Összesen 137 tételt dolgoztunk így fel. Az év során megkezdődött a 46 iratkonténerből álló, jelenleg még „családi levelezés” összefoglaló címszó alatt őrzött, meglehetősen vegyes anyag részletes rendezési tervének összeállítása, további tételek raktári jegyzékének elkészítése.

- 2020-ban nagy hangsúlyt kapott a gyűjteményben őrzött, rendkívül gazdag és izgalmas **fotóanyag feldolgozása**. Mintegy 7200 fotó részletes rendezése történt meg, aminek egy kisebb részét digitalizáltuk is. Szintén az év során készült el a film- és hangdokumentumok tételjegyzéke, illetve a családi jellegű szuper 8-as filmek részletes jegyzékelése is.

- A hagyaték különösen érdekes része a **könyvtár**, hiszen ez a kollekción jól jelzi egykori tulajdonosának érdeklődését, intellektuális horizontját, miközben például a Habsburg Ottónak dedikált kötetek tanulságos kapcsolati hálót rajzolnak fel. Még 2019 decemberében megtörtént az állomány megtisztított, tematikusan már leválogatott részének polcra helyezése, 2020 során pedig befejeződött a dokumentumtípusok szerinti halmazképzés - kisnyomtatványok, különlenyomatok stb. Áttekintettük és tematikusan kiválogattuk a Zita királyné hagyatékaként külön kezelt könyvgyűjtemény 18 doboznyi anyagát.

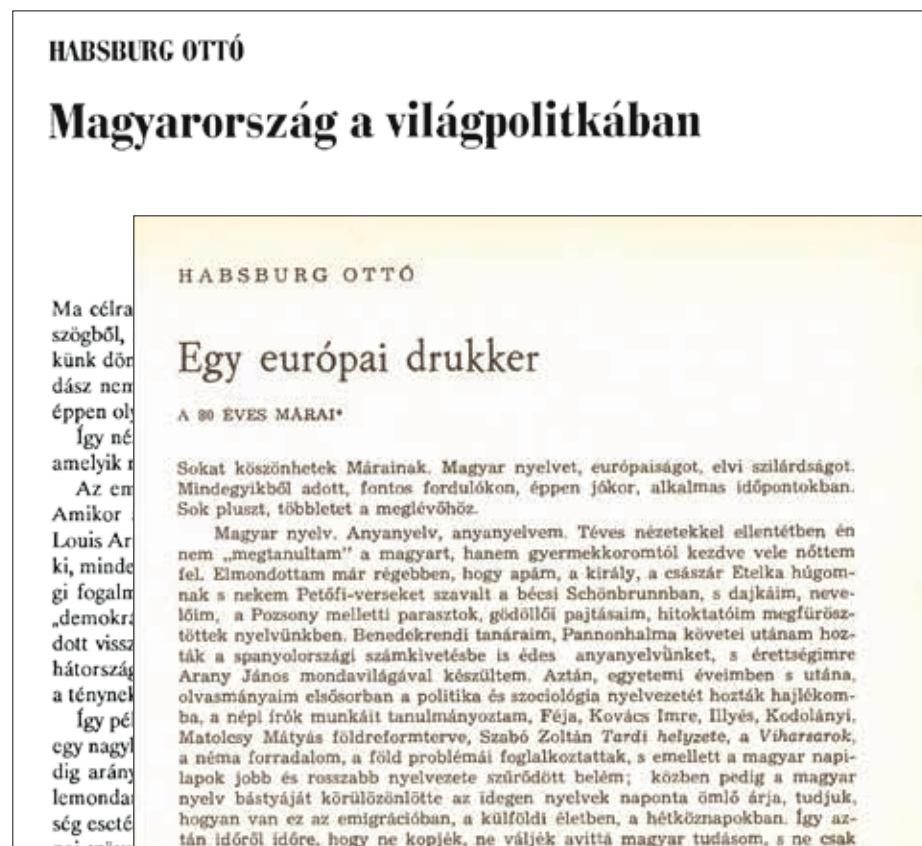
- Sok munkát adott a hagyatékban fennmaradt **cikkgyűjtemény** is. A többnyire gépiratos formában rendelkezésre álló jelentős szöveganyagot igyekeztünk az életműben a helyére illeszteni. A kutat-hatóság érdekében folyamatosan dolgozunk az írások eredeti, pontos megjelenési idejének és helyének beazonosításán. A Habsburg Ottó által írt, illetve a róla szóló művek precíz adatolása egy minél teljesebb körű **bibliográfia** összeállításának távlati célját is szolgálja.

Archiválás, digitalizáció

Az év során döntés született a számos magyar és közép-európai közgyűjteményben már jól vizsgázott Qulto **állománykezelő rendszer** beszerzésére. Ez a szoftver alkalmas a Habsburg Ottó Alapítvány könyv-, kép-, hang-, film- és levéltári anyagainak összekapcsolt kezelésére, és a későbbiek során a kutatók gyors, szakszerű kiszolgálására. A szoftver beállításait az általános szakmai szempontok mellett a konkrét hagyaték sajátosságaihoz és a használat során felmerülő igényekhez lehet igazítani.

A gyűjteményi anyag **digitalizálásának eljárásrendjéről** 2020 őszén született meg a végleges döntés. A minőséget, költséghatékonyságot és a gyorsaságot szem előtt tartva az Arcanum Adatbázis Kft-vel kötöttünk előzetes megállapodást.

BEILLESZTÉS

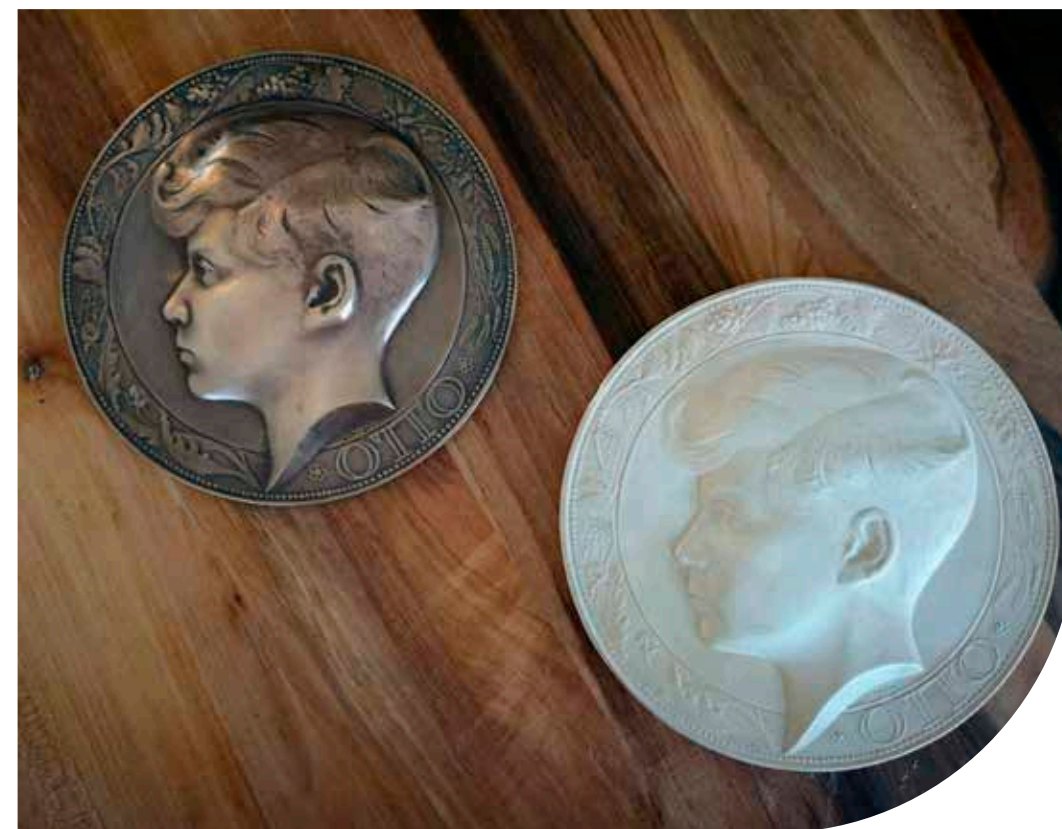
A gyűjtemény gyarapítása

A megőrzés és hozzáférhetővé tétel mellett alapítványunk fontos feladata, hogy gyarapítson is: minden lehetséges forrásból **gyűjtse** a névadójától származó, vagy hozzá kapcsolódó tárgyakat, dokumentumokat.

- Az év során LUKA LÁSZLÓ, Svájcban élő magyar pszichiáter jóvoltából így jutottunk hozzá ahhoz az értékes felvételhez, amelyen rögzítették Habsburg Ottó 1960. június 18-án a Zürichi Magyar Diákszövetség tagsága előtt tartott előadását. Ezt a szöveget - magyarázó jegyzetekkel kiegészítve - teljes egészében közzétük Alapítványunk honlapján.
- A magyar Páneurópa Mozgalom kezdeteinek és a rendszerváltozás éveinek tanulságos tükrökre az a személyes levelezést és fényképgyűjteményt is tartalmazó iratanyag, melyet tulajdonosa, Reviczky Katalin közreműködésével bízott idén az Alapítványra.

- Számos medállal, éremmel és kispasztikával is gazdagodtunk 2020-ban. Így például a két világháború közötti királyhű hagyomány ékes bizonyosságául szolgáló művekkel: VASTAGH LÁSZLÓ 1925-ben készített Habsburg Ottó-büsztyével, MADARASSY WALTER Ottó-kispasztikájával, valamint SEREGÉLY DEZSŐ gipszmintájával és bronzöntvényével.

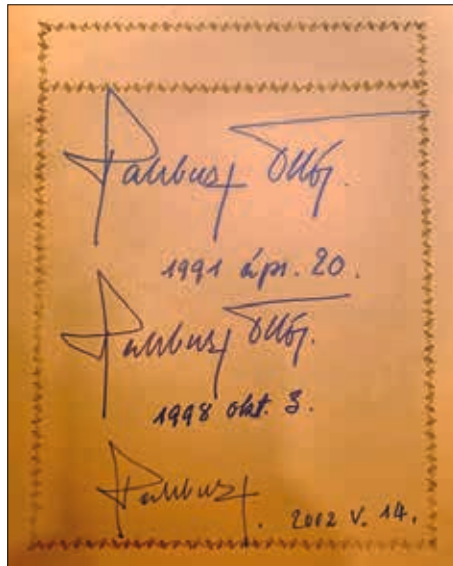

Együttműködés

Ismerve azt a hatást, amelyet **pannonhalmi bencés nevelői** Habsburg Ottóra gyakoroltak, kiváltképp szükséges és tanulságos a fiatal ember személyiségét formáló, tudását gazdagító, magyar hazaszeretetét növelő, civilizációs útmutatást adó szerzetes tanárok bemutatása. December 14-én Pannonhalmán együttműködésbe kezdtünk kötöttünk a Bencés Főapátsággal, hogy levéltári anyagaik segítségével alaposabban megismerhessük az egykori trónörökös oktatásában részt vállaló bencések életét és viszonyát a Habsburg-családhoz, továbbá feltárhassuk az ifjú, majd később politikus Ottó Pannonhalmához való kötődésének nyomait.

DÉNESI TAMÁS levéltár-igazgató és DEJCSICS KONRÁD OSB kulturális igazgató jóvoltából már az első betekintés alkalmából is értékes, ezidáig senki által nem kutatott adatokkal, és a remélnél is színesebb történetekkel gazdagodtunk.

Habsburg Ottó bejegyzései a Pannonhalmi Főapátság vendégkönyvében

lő bencések életét és viszonyát a Habsburg-családhoz, továbbá feltárhassuk az ifjú, majd később politikus Ottó Pannonhalmához való kötődésének nyomait.

Blazovich Jákó

Bánhegyi Jób (József), Vastagh László szobrászművész és Magyary Gyula a lequeitioi strandon

Ottót olyan meghatározó XX. századi tudós szerzetesek készítették fel az 1930-as magyar nyelvű érettségire, mint BLAZOVICH JÁKÓ, BÁNHEGYI JÓB és VLASITS RÓBERT atyák. Az ő személyes levelezéseik betekintést engednek a IV. KÁROLY 1922-es halála után árván maradt család hétköznapjaiba is. A levéltári anyagot áttekintve kiderült, hogy LÓNYAY ELEMÉR és felesége, STEFÁNIA HERCEGNÉ - RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS özvegye - Pannonhalmán őrzött hagyatéka szintén fontos információkat és képanyagot tartogat névadónk élettörténetével kapcsolatban. A közös feltárás, feldolgozás a következő egy-másfél esztendőre bizonyosan munkát ad, melynek kereteiről meg is állapodtunk.

Pályázat

Hazám, keresztény Európa – Szabó Lőrinc azonos című versével hirdettünk tudományos pályázatot 2020 tavaszán. A felhívásban olyan kutató-sokra buzdítottunk, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak az utolsó magyar trónörökös, európai parlamenti képviselő szellemi örökségéhez, az európai életformáról, illetve a keresztény értékrend szerepéről vallott nézeteihez.

A járvánnyal nehezített körülmények ellenére többen is vállalkoztak a tudományos munkára. A beérkező pályaművek közül a BOTOS MÁTÉ egyetemi docens, történész-politológus által elnökölt szakmai zsűri JANCSÓ ANDRÁS *Katolikusként a demokráciáért* című, ERNST-WOLFGANG BÖCKERDÖRFE életművét bemutató munkáját ítélte a legjobbnak. A zsűri második helyet pedig BEBES ÁRPÁD írását jutalmazta a november 19-i díjátadón. A nyertes pályamű honlapunkon elérhető.

SZABÓ LŐRINC
Hazám, keresztény Európa

*Útálom és arcába vágom:
– Száz év, de tán kétezer óta
őrült, mocskos, aljas világ ez,
ez a farizeus Európa!*

*Kenyér s jog helyett a szegényt
csitítja karddal, üres éggel
és cinkos lelkiismeretét
avatag és modern mesékkel;*

*száz év, de már kétezer óta
hány szent vágy halt meg
gaz szívében!*

*Hazám, keresztény Európa,
mi lesz, ha bukására döbben,*

*mi lesz, ha újra földre száll
a Megcsúfolt és Megfeszített,
s mert jósága, hite, imája
egyszer már mindent elveszített:*

*mi lesz, ha megjő pokoli
lángszórákkal, gépfegyverekkel,
vassisakos, pestishozó,
bosszúálló angyalsereggel?*

*Mi lesz, ha megjő Krisztus és
új országot teremt a földön,
ha elhullanak a banditák
s nem lesz több harc,
se kard, se börtön,*

*ha égi szerelmét a földi
szükséghez szabja ama Bárány
s újra megvált, – óh, nem a jók,
de a gonoszok vére árán:*

*hazám, boldogtalan Európa,
ha túléled a harcok végét,
elbírod-e még te az Istent,
a Szeretetet és a Békét?*

Külső adatbázisok

Annak érdekében, hogy az Alapítványnál őrzött anyagot kontextusba tudjuk helyezni, és lehetőleg minden, a névadónkhoz kapcsolódó forrást felkutassunk, számba vesszük és jegyzéket készítünk a más közgyűjteményben őrzött dokumentumokról is. A teljességre törekvés jegyében elkezdtük a Habsburg Ottóról szóló híryananyagok, a tőle származó és róla szóló cikkek adatainak összegyűjtését és rendszerezését.

- Az Arcanum Digitális Tudománytár adatbázisából kiválogattuk valamennyi, az 1920 és 1989 közötti időszakból származó, Habsburg Ottóval kapcsolatos vagy általa írt, magyar nyelvű cikket, így közel 700 ilyen dokumentum pontos hivatkozási adatai kerültek az Alapítvány szerverén elérhető adatbázisunkba. Hasonló módon gyűjtöttünk ki több tucat forrásértékű dokumentumot a Szaktárs adatbázisból, illetve az egykori trónörökösről említést tevő szakkönyvekből. Lista készült továbbá a Magyar Távirati Iroda (MTI) hírarchívumában és a *Le Monde* francia napilap online felületén fellelhető, Habsburg Ottót említő hírekből.

- Az Alapítvány 2020-ban tovább bővítette adatbázisát a Magyar Mozgóképkincs Megismertetéséért Alapítvány (MMMA) által őrzött, Habsburg Ottóval készült audiovizuális anyagok - interjúk, események - digitalizált másolatainak megvásárlásával. A *Napló helyett* címmel 1998-ban forgatott 15 órás anyag másolata és leirata e munka révén vált hozzáférhetővé az Alapítvány szerverén.

MEGOSZTÁS

Kiállítás

Január 24-én a Gödöllői Királyi Kastélyban **vándorkiállítást** indítottuk útjára. A megnyitón beszédet mondott MARTONYI JÁNOS, Magyarország volt külügyminisztere, illetve közreműködött az Óbudai Danubia Zenekar HÁMORI MÁTÉ vezényletével.

Az *Életút és örökség* című tárlat a Habsburg Ottót díszpolgárrá választó mintegy 52 magyarországi településen mutatja majd be a volt trónörökös és európai államférfit. A nagyközönség előtt eddig ismeretlen fényképek segítségével megelevenedik egy hosszú, érdemdús élet; a személyes sorsfordulók mögött pedig felsejlik a XX. századi történelem. Az első kiállítási helyszín már önmagában is történelmi, de Habsburg Ottó életében különösen az.

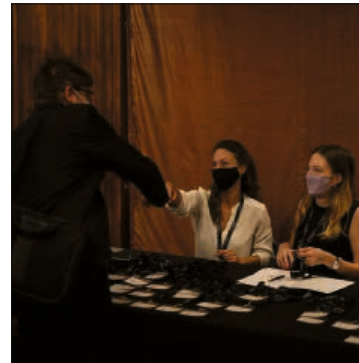
1918 októberében Ottó Gödöllőn töltötte az utolsó magyarországi napokat, mielőtt a családdal végleg menekülni kényszerült. Az utolsó magyar uralkodó fia 1987 augusztusában léphetett ismét Magyarország területére. Gödöllőre 1991-ben látogatott el újra.

A vándorkiállítás 2020-ban Gödöllőt követően eddig Makón és Kőszegen volt látható – a járványhelyzet javulásával a program további településeken folytatódik.

Eszmecsere

Vándorkiállításunkhoz kapcsolódva *Településem Európában, Európa a településemen* címmel rendeztünk tanácskozást szeptember 9-én. A találkozó célja az volt, hogy a Habsburg Ottó számára **díszpolgárságot adományozó települések** polgármesterei és képviselői megismerjék az Alapítvány munkáját, illetve Habsburg Ottó örökségének felidézése mellett lehetőségük legyen a kapcsolatépítésre. A rendezvényt a szerencsésebb járványügyi időszakban, tényleges jelenléttel tudtuk megszervezni. A tanácskozást HABSBERG GYÖRGY nagykövet, az Alapítvány kuratóriumának tagja és LATORCAI CSABA, az Emberi Erőforrások Minisztériuma államtitkára köszöntötte.

PRŐHLE GERGELY igazgató megnyitójában bemutatta az Alapítvány eddigi munkáját. A találkozón ALMACHT OTTÓ, a volt trónörökös magyarországi programjainak egykori szervezője beszélt Habsburg Ottónak az egyes magyarországi településekhez fűződő kapcsolatairól. TITTMANN JÁNOS, Dorog polgármestere a településről és Habsburg Ottó dorogi díszpolgárságáról, VARGA SZABOLCS, a Károli Gáspár Református Egyetem oktatója pedig a Habsburg-ház magyarországi megítélésének évszázados változásairól szólt. Zárásképp VITÁLYOS ESZTER, az Emberi Erőforrások Minisztériuma európai uniós fejlesztéspolitikáért felelős államtitkára bemutatta a 2014-2020 uniós ciklusban Magyarországon megvalósult regionális fejlesztési programokat.

Bécsben is bemutatkozott a Habsburg Ottó Alapítvány. PRÓHLE GERGELY igazgató és HABSBERG GYÖRGY kuratóriumi tag szeptember 15-én járt az osztrák fővárosban, hogy a magyar nagykövetségen Alapítványunk munkájáról tájékoztassa az érdeklődőket, és kifejezze együttműködési szándékunkat az osztrák közgyűjteményekkel. A találkozón GULYÁS GERGELY, Miniszterelnökséget vezető miniszter kiemelte, hogy a magyar kormány számára különösen fontos a néhai trónörökös szellemi örökségének ápolása és széles körű megismertetése.

Az eseményen az osztrák kulturális és tudományos közélet számos ismert személyisége mellett közgyűjteményi vezetők és a Habsburg család több tagja is megjelent. A rendezvény keretében Pröhle Gergely és Habsburg György kerekasztal-beszélgetésen vett részt IFJ. BERTÉNYI IVÁN, a Collegium Hungaricum igazgatóhelyettese és EMIL BRIX, a bécsi Diplomáciai Akadémia igazgatója társaságában. A résztvevők egyetértettek abban, hogy Habsburg Ottó történelemszemlélete és európai elköteleződése révén felül tudott emelkedni a Habsburg-család Ausztriában és Magyarországon egyaránt ellentmondásos megítélésen.

Habsburg Ottó Ausztriában, 1966

Feltáruló gyűjtemény

Alapítványunk gyűjteményi tevékenységének célja, hogy a tudományos kutatás és a közérdeklődés számára mielőbb hozzáférhetővé tegye a dokumentumainkat. Addig is, amíg ez teljes mértékben lehetővé nem válik, feladatunknak érezzük, hogy betekintést nyújtsunk a feldolgozás és archiválás során előkerülő, legérdekesebb anyagokba. A 2020. év során – elsősorban jelentősebb évfordulókhoz kapcsolódóan – összesen 16 forrásdokumentumot, feltáró tanulmányt és közleményt tettünk közzé honlapunkon.

- Egy világjárvány idején különös jelentőséggel bír az a történelmi tény, hogy IV. Károly, az utolsó magyar király, Habsburg Ottó édesapja az Európát megtizedelő **spanyolnátha-járványban** vesztette életét Madeirán.

Honlapunkon áprilisban közreadtuk DÉKÁNY SZILVESZTER, Alapítványunk főmunkatársának írását IV. Károly utolsó, visszaemlékezésekből rekonstruált napjairól és a járvány korabeli nagyságáról, amely már 1918-ban több áldozatot követelt, mint az egész első világháború. A publikált cikket gyűjteményünk különleges darabjaival, az uralkodóban férjet, édesapát gyászoló Habsburg-családról készült fényképekkel illusztráltuk.

*A királyi család Madeirán, 1921
Károly király temetése, 1922*

- Május 2-án a gyűjteményünkben válogatott dokumentumok publikálásával ünnepeltük a rendszerváltást követő, első szabadon választott **Országgyűlés megalakulásának 30. évfordulóját**. A három évtizeddel ezelőtti eseményen a díszvendégek között jelen volt Habsburg Ottó is, akit az Európai Parlament Magyarországgal foglalkozó bizottságának elnökeként SZÜRÖS MÁTYÁS, a Magyar Köztársaság ideiglenes államfője 1990. április 19-én kelt levelében hívott meg.

Honlapunkon korabeli iratok, levelek, beszédek segítségével idéztük fel a meghívás körülményeit, az utazás részleteit és az ünnepi alakuló ülést. Közöltük továbbá Habsburg Ottó hosszabb lélegzetű, *Időszerű demokrácia* címmel a *Magyar Nemzetben* 1990. május 18-i számában megjelent cikkét is, amelyben megosztotta a történelmi eseménnyel kapcsolatos gondolatait.

*Habsburg Ottó a magyar Országgyűlés ünnepélyes alakuló ülésén,
Budapest, 1990. május 2.*

- *„Ne felejtsük el: nem az utolsó időkben kerültünk hamis útra – nem a saját, hanem mások hibájából – hanem a trianoni békeszerződéssel. Ott kezdődött Közép-Európa és Kelet-Európa tragédiája. Trianon, Versailles és Saint-Germain nélkül nem lett volna Hitler Adolf, nem lett volna a második világháború, nem lett volna ez az általános összeomlás, amelyből most csak lassan, lépésről-lépésre lábalunk ki.”*

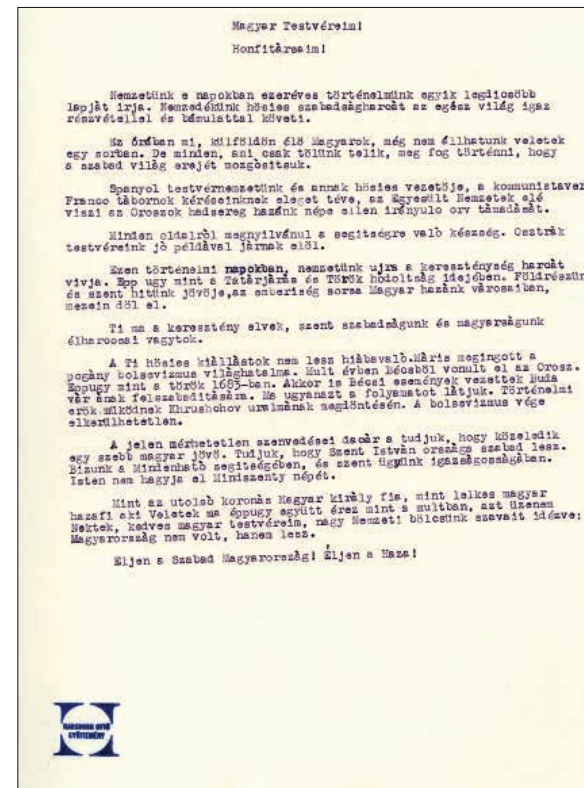
Június 4-én, a **trianoni döntés centenáriuma**ról Alapítványunk névadójától származó idézetekkel emlékeztünk meg. A fenti szavakkal Habsburg Ottó 1992. június 25-én egy szombathelyi rendezvényen jellemezte Trianont és a békeszerződés következményeit.

- Június 18-án közzé tettük Habsburg Ottó a széles nyilvánosság számára eddig ismeretlen, publikálatlan előadásának hanganyagát és szerkesztett szövegét.

Negyven esztendővel Trianon után, 1960. június 18-án a Zürichi Egyetemen az egykori trónörökös a Zürichi Magyar Diákszövetség meghívására magyar emigránsokból álló hallgatóság előtt beszélt. A rendkívül értékes felvétel Svájcban élő honfitársunk, LUKA LÁSZLÓ pszichiáter jóvoltából került az Alapítvány birtokába. Habsburg Ottó életének jelentős időszakában született ez a teljes egészében magyar nyelvű szöveg, amelyben FIDEL CASTRO örültségétől kezdődően a szovjet érdekeket szolgáló nagyhatalmakon és Trianon megítélésén át, a nyugati baloldal téveszméin keresztül egy szabad Magyarország esélyéig sok téma terítékre került.

A honlapunkon bemutatott előadáshoz PRÖHLE GERGELY írt jegyzetet, amelyben kifejti: Habsburg Ottó nem keresett olcsó népszerűséget az 56-os magyarok körében, amikor arról beszélt, hogy egy majdani rendszerváltozás után csak az otthon maradt nemzet dönthet a maga sorsáról, hiszen „a magyar legitimitás otthon van és otthon marad”.

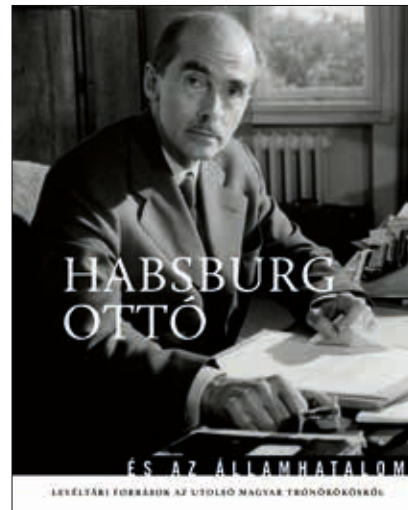
- „...szent szabadságunk és magyarságunk élharcosai” – így nevezte Habsburg Ottó 1956 októberében a magyar forradalmárokat, alig néhány nappal az első budapesti megmozdulások után. A forradalom és szabadságharc idején született az Alapítványunk napján bemutatott a méltatlanul elfeledett, az életrajzokból is jobbára hiányzó kiáltványt, amely október 28-án született – magyar nyelven, a magyarokért szólva.

Az általunk kezelt gyűjteményben fennmaradt a kiáltvány eredeti, Habsburg Ottó által személyesen javított kézírata. Ottó kiváló forrásai révén már 24-én értesült a magyarországi történésekről, és azonnal felismerte azok jelentőségét. Naplójába aznap feljegyezte: „Lázadás Magyarországon”, másnap pedig ezt: „A felkelés tartósnak ígérkezik”. Október 26-án Belgiumból Pöckingbe hazaérkezve azonnal hozzálátott, hogy lehetőségeihez mérten aktívan támogassa a forradalmat. Gondolatait a Nagy Imre-kormány október 27-i átalakítása után vetette papírra. A kiáltvány szövegét titkárával Bécsbe, hangszalagra mondva pedig Madridba küldte, hogy terjesztésével támogatást szerezzen Magyarországnak. A szöveg az emigráció körében terjedt, de később sajnos feledésbe merült.

Kiadványok

Habsburg Ottó és az államhatalom

Milyen körülmények között találkozott az utolsó magyar trónörökös Ady Endre testvérével Spanyolországban? Miért tért ki Habsburg Ottó több ízben is Hitler meghívása elől 1933-ban? Miért látogatta meg az apjára, IV. Károlyra lövető Horthy Miklóst az emigrációban? Milyen érdekek mozgatták az osztrák és magyar politika formálóit Ottó állampolgárságának kérdésében az 1950-es évektől egészen a magyarországi rendszerváltozásig?

Hosszú előkészítő munkánk gyümölcseként 2020-ban megjelent első, a Magyar Nemzeti Levéltárral és a Corvina Kiadóval közös kötetünk, melyben a fenti kérdésekre és még sok mindenre megadjuk a választ.

A Habsburg Ottó és az államhatalom címet viselő forráskiadványunkban a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára dokumentumaik segítségével nyújtunk betekintést egy kivételesen gazdag életút történéseibe, Habsburg Ottó és a magyar, illetve osztrák államhatalom sok évtizedes – az elutasítástól az elfogadásig ívelő – viszonyába. A képanyag zömét a Habsburg Ottó Alapítvány gyűjteményében őrzött fotókból válogattuk. Ez az első könyv azon kiadványok sorában, melyek segítségével Alapítványunk névadójának, a trónörökösből lett világlátott politikai gondolkodónak eseménydús életét és szerteágazó tevékenységét kívánja bemutatni. Mert „*Aki nem ismeri a múltját, nem ura a jövőjének sem, hisz' nem tudja, hogy honnan jött, így azt sem tudhatja, hogy hová tart, azon egyszerű oknál fogva, hogy nem tudja, hol van.*” (Habsburg Ottó)

A kötetet alapítványunk munkatársai, Kocsis Piroska és Ólmosi Zoltán szerkesztették, a fényképanyagot Dékány Szilveszter gyűjtötte, lektorálta Fejérdy Gergely, az olvasószerkesztő pedig Vasbányai Ferenc volt.

Historical Experience and the Reunification of Europe

A Külügyi és Külgazdasági Intézet és a Habsburg Ottó Alapítvány 2019. december 3-án rendezte meg *Történelmi tapasztalatok és Európa újraegyesítése* című konferenciáját, amelynek előadásai angol nyelven egy évvel a rendezvényt követően láttak napvilágot.

A tanácskozás lehetőséget kínált a résztvevőknek, hogy összevethessék az uniós tagállamok és a nyugat-balkáni országok bővítéspolitikai kérdésekben vallott elképzeléseit. A kötet tanulmányai arra tesznek kísérletet, hogy történelmi perspektívából tekintsék át e komplex, országonként eltérő viszonyrendszert. Célunk, hogy előmozdítsuk a bővítéspolitika jövőjéről és kihívásairól szóló tudományos vitákat, és ezáltal hozzájáruljunk a Nyugat-Balkán uniós integrációjához.

Az Európai Unió régóta napirenden lévő nyugat-balkáni bővítése kapcsán elsőként a francia, a német és a brit résztvevők ismertették kormányaik állásfoglalását, a legfontosabb teendők között említve a jogállamiság megerősítését célzó reformok felgyorsítását és a korrupció elleni küzdelmet. A tagország közép-európai államok szakértői arra hívták fel a figyelmet, hogy valós csatlakozási perspektíva hiányában elenyészik az uniós befolyás a térségben zajló folyamatokra. Erre a veszélyre figyelmeztettek az érintett államokból érkezettek is, akik rámutattak az euroszeptizmus terjedésére, valamint az integrációellenes külső szereplők egyre aktívabb jelenlétére.

MENTÉS MÁSKÉNT

Konferenciák az online térben

A 2020. évre tervezett programjaink közül néhánynak kényszer szülte új, a járványhelyzethez igazodó formát kellett keresnünk. Miközben a személyes jelenléttel zajló eszmecsereről több alkalmommal is le kellett mondanunk, az együttgondolkodást nem adtuk fel, és éltünk a párbeszéd másféle eszközeivel is.

- 2020. május 11-én megemlékeztünk az Európai Unió létrejöttének első állomásának tekinthető **Schuman-terv bejelentésének 70. évfordulójáról**. A Habsburg Ottó Alapítvány és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Stratégiai Tanulmányok Intézete nemzetközi konferencia keretében tervezte megvizsgálni, hogy az európai integrációs folyamat kezdetén megfogalmazott terv, illetve az azt támogató, többségében kereszténydemokrata politikusok öröksége mennyiben hordoz máig releváns üzeneteket. Bár a rendezvényt a járványügyi helyzet miatt nem lehetett megtartani, a felkért előadók többsége vállalta, hogy a témával kapcsolatos gondolatait egy rövid írásban összefoglalja – így tisztelegve ROBERT SCHUMAN kezdeményezése előtt.

A honlapunkon közzétett írásokat VARGA JUDIT igazságügyi miniszter és MARTONYI JÁNOS, korábbi külügyminiszter integrációról szóló gondolatai vezették fel. FEJÉRDY GERGELY, a Habsburg Ottó Alapítvány tudományos igazgatóhelyettese elemzést írt Robert Schuman és Habsburg Ottó kapcsolatáról. Elküldte tanulmányát a francia történelem és politika két neves szakértője: GEORGES-HENRI SOUTOU, a Sorbonne Egyetem és a SciencesPo emeritus professzora, valamint ERIC BUSSIERE, a Sorbonne Identitás, európai civilizáció és nemzetközi kapcsolatok nevű akadémiai kutatócsoportjának igazgató professzora.

Megtisztelt minket írásával Helmut Kohl kancellár egykori kül- és biztonságpolitikai tanácsadója, JOACHIM BITTERLICH, volt párizsi német nagykövet, valamint LUDGER KÜHNHARDT, az egyik legjelentősebb német uniós think tank, a bonni ZEI (Zentrum für Europäische Integrationsforschung) vezető professzora, továbbá ULRICH SCHLIE történészprofesszor, a Német Védelmi Minisztérium korábbi tervezési főnöke is.

Királypártiak a két világháború között

- *Királypártiak a két világháború között* címmel indítottuk el a Habsburg Történeti Intézettel közös online előadás-sorozatunkat május 29-én. Célunk a két hónapon át tartó programmal az volt, hogy bemutassuk a Trianont követő **királypártiság** nagyon különböző okait és megjelenési formáit. A hazai, valamint a közép-európai közbeszédben az emigrációban élő ifjú trónörökös sokféle módon volt jelen – a mesebeli királyfi alakjától a valós politikai szerepvállalás felvetéséig. A legitimizmus ezen sajátos jelenségeiről és közösségeiről szóltak meghívott előadóink.

Az online sorozatban az alábbi előadások hangzottak el:

LIGETI DÁVID

(történész, tudományos főmunkatárs,
VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár)

IV. Károly politikai útkeresései, 1918-1921

ANKA LÁSZLÓ

(történész, VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár)

Apponyi Albert és a legitimizmus

PAÁL VINCE

(történész, kutató, NMHH Médiatudományi Intézet)

Gratz Gusztáv legitimizmusa

TARJÁN M. TAMÁS

(történész, tanársegéd, PPKE BTK Nemzetközi és Politikatudományi Intézet)

Legitimisták az 1922-es választási kampányban

ZIMA ANDRÁS

(tanszékvezető egyetemi docens, OR-ZSE Történelemtudományi Tanszék)

Dinasztikus hűség egy dinasztianélküli korban

GLÄSSERNÉ NAGYILLÉS ANIKÓ

(segédmuzeológus, Móra Ferenc Múzeum,
Szeged)

Az álmok királyfia –

**Habsburg Ottó alakja és szerepe Blaskó
Mária A kiskirály című regényében**

FIZIKER RÓBERT

(történész, főlevéltáros, MNL OL)

Habsburg kontra Hitler.

**Legitimisták az Anschluss ellen,
az önálló Ausztriáért**

BOTOS MÁTÉ

(történész, tanszékvezető egyetemi docens, PPKE
Politológia Tanszék)

**A legitimista restaurációk kudarca az
1990 utáni Közép-Európában**

- *Mentés és menekülés:* e két hívószóval emlékeztünk meg október 29-én az Európa sorsát megpecsételő 1939-es és 1940-es esztendőkről, amikor üldözött európai zsidó polgárok milliói menekültek el otthonaikból a megsemmisüléssel egyenlő deportálás elől. Habsburg Ottó, aki maga is nemkívánatos személynek számított a hitleri birodalomban, a vészterhes időkben kapcsolatait latba vetve segített sokaknak, akik 1939 végéig elsősorban Lengyelországból és Ausztriából érkeztek a biztonságosabb Franciaországba. 1940-re azonban onnan is menniük kellett, a meginduló nyugati német offenzíva miatt újra megoldásra várt a zsidó menekültek ügye.

A Holokauszt Emlékközponttal közösen szervezett online konferenciánkon felidéztek a 80 esztendővel ezelőtti eseményeket, az európai háborús menekültválság drámáját, a befogadó államok hozzáállását és Habsburg Ottó üldözötteket menekítő tevékenységét.

Tanácskozásunkat TAKÁCS SZABOLCS, Magyarország washingtoni nagykövete, az IHRA (International Holocaust Remembrance Alliance) delegáció vezetője köszöntötte.

A konferencia előadói voltak:

BARTHA ÁKOS
(tudományos munkatárs, ELKH BTK)
Magyarország 1940 nyarán

FIZIKER RÓBERT
(történész, főlevéltáros, MNL OL)
”Finis Austriae” (1938)
Elűzöttek, menekültek és otthon maradtak

EVA ELEONORA DEMMERLE
(Habsburg Ottó egykori munkatársa,
a róla szóló életrajzi kötet szerzője)
**Juni 1940: Die dramatischen Tage von Bordeaux –
Otto von Habsburg und Aristide de Sousa Mendes /
1940. június: A drámai bordeaux-i napok -
Habsburg Ottó és Aristide de Sousa Mendes**

FEJÉRDY GERGELY
(tudományos igazgatóhelyettes, HOAL)
Franciaország és a menekültkérdés 1938-1940

KOVÁCS TAMÁS
(igazgató, Holokauszt Emlékközpont)
Egy aktív semleges ország és a menekültek

MAGYARICS TAMÁS
(egyetemi tanár, ELTE BTK)
**Az Egyesült Államok politikája a 20. századi
zsidó bevándorlással és a II. világháború
alatti zsidóüldözésekkel
kapcsolatban**

Habsburg Ottó a Nice-Matin naplapot olvassa, Nizza, 1954

• Rendhagyó módon ünnepeltük idén **Habsburg Ottó születésének 108. évfordulóját** is. A 2019-ben felelevenített hagyományt, hogy tisztelői közös beszélgetéssel emlékeznek meg az utolsó magyar trónörökös születésnapjáról, már a második évben módosítanunk kellett. A személyes találkozás helyett maradt a technika által biztosított virtuális tér, amely november 20-án így is alkalmat adott arra, hogy az ünnep apropóján Európa jelenéről beszéljünk **MARTONYI JÁNOS**SAL és a meghívásunkra igent mondó **ALAIN LAMASSOURE** európai parlamenti képviselővel, Franciaország volt Európa-ügyi miniszterével, aki négy francia államfő tanácsadója volt kontinensünk ügyeiben. A megemlékezésen köszöntőt mondott **PASCALE ANDRÉANI**, Franciaország budapesti nagykövete és **HABSBURG GYÖRGY**, a Habsburg Ottó Alapítvány kuratóriumának tagja is.

• *De Gaulle kontra Monnet?* – Az Európa-koncepciók különbözőségeiről is szó esett **francia nyelvű online eszmecsere**nkben, melyet december 9-én **JEAN-PIERRE RAFFARIN**, egykori francia miniszterelnök kezdeményezésére, a budapesti Francia Nagykövetség közreműködésével és a francia Fondation Prospective et Innovation-nal közösen szerveztünk.

Az online beszélgetés résztvevői: Jean-Pierre Raffarin mellett Martonyi János volt külügyminiszter, **TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ** EP-képviselő, **ABLONCZY BÁLINT** újságíró, illetve **PIERRE COSTE** és **SERGE DEGALLAIX** volt nagykövetek - a nemzeti szuverenitás jogi és gazdasági aspektusai, a közös európai identitás, a kínai-európai kapcsolatok mellett a járvány sújtotta Európai helyzetéről is megosztották gondolataikat. A közelmúltban elhunyt **VALÉRY GISCARD D'ESTAING**-re emlékezve Jean-Pierre Raffarin arról is beszélt, milyen mély benyomást tett rá, amikor egy alkalommal tanúja lehetett Habsburg Ottó és a volt francia államfő Európa jövőjével kapcsolatos beszélgetésének.

Kitekintés

A 2021-es esztendő bővelkedik olyan évfordulókban, eseményekben, amelyek a magyar és az európai közélet szempontjából, de egész családunknak és nekem személyesen is igen fontosak. Édesapánk halálának közelgő 10. évfordulója kapcsán mindenekelőtt le kell szögeznünk: mindnyájunkat örömmel tölt el, és köszönjük, hogy Magyarország Kormánya és családunk megállapodása alapján a Habsburg Ottó Alapítvány méltó módon gondoskodik az írott és tárgyi örökség feldolgozásáról és annak fokozatos közzétételéről. Arra törekszünk, hogy az édesapánktól származó, vagy rá vonatkozó, világszerte lappangó dokumentumok, emlékek előbb-utóbb mind Budapestre, Alapítványunk munkatársainak szakértő gondoskodásába kerüljenek. Habsburg Ottó élete során mindvégig optimista volt és a jövő lehetőségei foglalkoztatták, így szellemi hagyatékának gondozása azt is jelenti, hogy az Alapítvány az általa képviselt értékek szellemében tekint szűkebb és tágabb környezetünk alakulására. A Visegrádi Együttműködés fennállásának 30. évfordulója kiváló alkalmat teremt arra, hogy megvizsgáljuk, a közép-európai országok, nemzetek együttműködése milyen lehetőséggel kecsegtet napjainkban. A világpolitika és az Európai Unió eseményeinek alakulását figyelve biztos vagyok benne, hogy édesapánk gondolatai segíthetnek világunk megértésében, új perspektívák felvázolásában.

HABSBURG GYÖRGY
nagykövet, kuratóriumi tag

A Habsburg Ottó Alapítvány munkatársai

Igazgató
PRÓHLE GERGELY

Tudományos igazgatóhelyettes
FEJÉRDY GERGELY

Gazdasági vezető
PÁSZTOR ÁGNES

Gazdasági munkatárs
MARTONOSI ÁGNES

Irodavezető
BARANYAI LILI

Hivatalsegéd
HUNYADI ÁKOS

Rendezvényszervezés és kommunikáció
ERDÉLYI ZSÓFIA

Gyűjteményi főmunkatárs
DÉKÁNY SZILVESZTER

Könyvtáros
VASBÁNYAI FERENC

Levéltáros
FEKETE JÓZSEF
KOC SIS PIROSKA
NACSA ANETT
ÓLMOSI ZOLTÁN
SÁVOLY TAMÁS

Future outlook

The year 2021 abounds in anniversaries and events of high importance for the Hungarian and European public life, but for me personally and our whole family as well. On the occasion of the upcoming 10th anniversary of our father's death, we must first of all state: we are all pleased and grateful that, in accordance with the agreement between the Government of Hungary and our family, the Otto von Habsburg Foundation takes good care of the processing of the written and material heritage concerned. We strive to ensure that all the documents and memories from or about our father, which still lie undiscovered all over the world, are sooner or later taken to Budapest and placed in the care of the excellent staff of our Foundation. Throughout his life, Otto von Habsburg was always optimistic and pondered about the possibilities that the future might hold, so taking care of his intellectual legacy also means that the Foundation looks at the development of our narrower and wider environment in the spirit of his values. The 30th anniversary of the existence of the Visegrád Cooperation creates an excellent opportunity to look at whether the cooperation between the Central European countries and nations promises any opportunities nowadays. Looking at the developments in world and European politics, I am sure that our father's thoughts can help us understand our world and outline new perspectives.

GEORG VON HABSBURG
Member of the Board
Ambassador

Staff of the Otto von Habsburg Foundation

Director
GERGELY PRÖHLE

Deputy Scientific Director
GERGELY FEJÉRDY

Chief Financial Officer
AGNES PÁSZTOR

Financial Officer
AGNES MARTONOSI

Office Manager
LILI BARANYAI

Office Assistant
AKOS HUNYADI

Event Management and Communication
ZSOFIA ERDELYI

Senior Collection Fellow
SZILVESZTER DEKÁNY

Librarian
FERENC VASBÁNYAI

Archivists
JÓZSEF FEKETE
PIROSKA KOCSIS
ANETT NACSA
ZOLTÁN ÖLMÖSI
TAMÁS SÁVOLY

Otto von Habsburg reads the daily newspaper Nice-Matin, Nice, 1954

- We celebrated the 108th anniversary of Otto von Habsburg's birthday in an unusual way this year. The tradition that his admirers commemorated the birthday of the last Hungarian Crown Prince with a celebratory event was revived by the Foundation in 2019, but we had to deviate from the original idea right in the second year. The live event was replaced by virtual space provided by technology, which on 20 November gave us the opportunity to talk about the present issues of Europe with János Martonyi and Alain Lamassoure, former Member of the European Parliament, former French Minister for European Affairs, who advised four French presidents on European issues. PASCAL ANDRÉANI, French Ambassador to Budapest and GEORG VON HABSBURG, member of the Board of the Otto von Habsburg Foundation, also delivered festive speeches.

- *De Gaulle vs. Monnet? – Differences in European concepts were also discussed at an online French-language conference, organized on 9 December at the initiative of JEAN-PIERRE RAFFARIN, former French Prime Minister, and in cooperation with the French Embassy in Budapest and the French Fondation Prospective et Innovation.*

The participants of the online discussion – Jean-Pierre Raffarin, János Martonyi, László Trócsányi, journalist BÁLINT ABLONCZY and former Ambassadors PIERRE COSTE and SERGE DEGALLAIX – shared their views not only on the legal and economic aspects of national sovereignty and European identity, but also on European–Chinese relations and the current epidemic situation in Europe. In memory of the recently deceased VALÉRY GISCARD D'ESTAING, Jean-Pierre Raffarin also spoke about how deeply impressed he was when he once witnessed a conversation between Otto von Habsburg and the former French President on the future of Europe.

- *Rescue and escape*: it was with these two words that we commemorated on 29 October the years 1939 and 1940, which sealed the fate of Europe, when millions of persecuted European Jewish citizens were forced to flee their homes to avoid deportation that would have been equivalent to annihilation. Otto von Habsburg, who himself was a persona non grata in the German Reich, helped many of those coming primarily from Poland and Austria to reach France, a safer country till late 1939. By 1940, however, the refugees could no longer stay there, either, and the case of Jewish refugees still needed to be resolved in light of the newly launched German offensive in the west. During our online conference organized jointly with the Holocaust Memorial Center, we recalled the events of 80 years ago: the drama of the European war refugee crisis, the attitude of the host states, and Otto von Habsburg's efforts at evacuating those persecuted.
- Our meeting was opened by SZABOLCS TAKÁCS, Ambassador of Hungary to Washington, D.C., Head of the International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) delegation.
- Our speakers at the conference were the following:

AKOS BARTHA
Research Fellow, ELKH BTK
Hungary in the Summer of 1940

RÓBERT FIZIKER
Historian, Chief Archivist, National Archives of Hungary
“Finis Austriae” (1938) – The Ousted, the Refugees and Those Who Stayed

EVA ELEONORA DEMMERLE
former colleague of Otto von Habsburg, author of a biographical work about him

Juni 1940: Die dramatischen Tage von Bordeaux – Otto von Habsburg und Aristides de Sousa Mendes [June 1940: The Dramatic Days of Bordeaux – Otto von Habsburg and Aristides de Sousa Mendes]

GERGELY FEJÉRDY
Scientific Deputy Director, HOAL
France and the Refugee Issue, 1938–1940

TAMÁS KOVÁCS
Director, Holocaust Memorial Center
An Active Neutral Country and the Refugees

TAMÁS MAGYARICS
University Professor, ELTE BTK
U.S. Policy on 20th Century Jewish Immigration and the Persecution of Jews during World War II

- We launched a webinar series titled “*Legitimists Between the Two World Wars*” (in Hungarian) on 29 May. Our aim with the two-month-long programme was to show the various purposes and forms of **legitimism** after the Trianon peace treaty. In the Hungarian and Central European public discourse, the young Prince living in exile was present in many ways – from the figure of the fairy-tale prince to the question of real political involvement. These unique phenomena and legitimist communities were in the focal point of the lectures of our invited speakers:

DAVID LIGETI

Historian, Senior Research Fellow, VERITAS Historical Research Institute and Archives

Charles IV in Search of Political Paths, 1918–1921

LÁSZLÓ ANKA

Historian, VERITAS Historical Research Institute and Archives

Albert Apponyi and the Legitimist Movement

VINCE PÁL

Historian, Researcher, National Media and Communications Authority, Institute of Media Studies

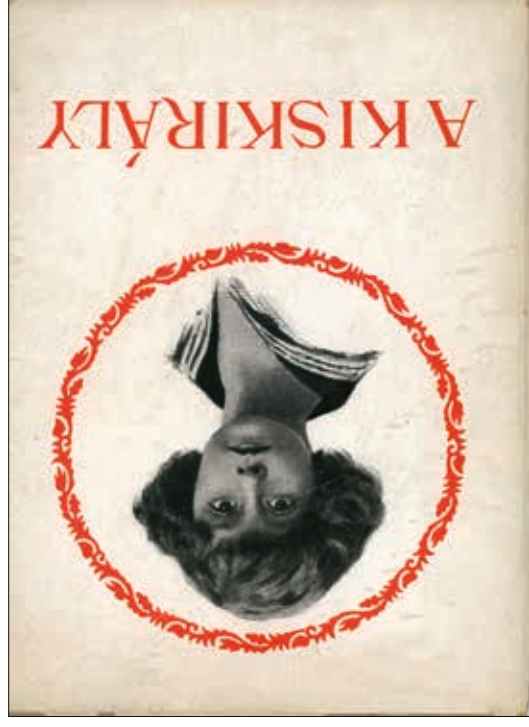
Gusztav Gratz, the Legitimist

TAMÁS TARIÁN M.

Historian, Assistant Lecturer, PPKÉ BTK Institute of International and Political Science

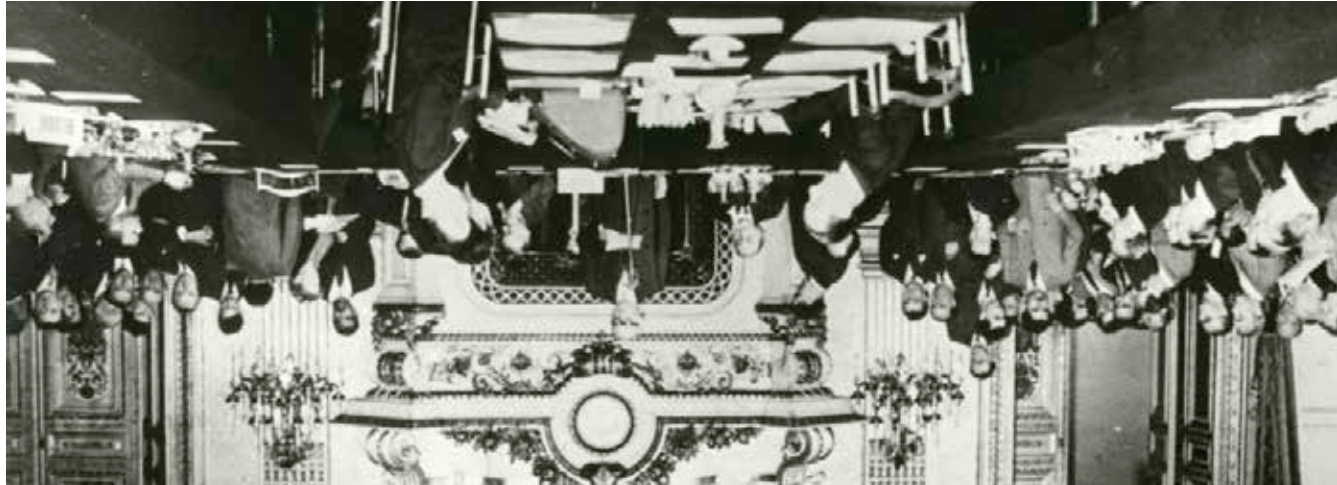
Legitimists in the 1922 National Election Campaign

ANIKÓ GLÁSSERNE NAGYILLES
Assistant Museologist, Móra Ferenc Museum, Szeged
The Prince of Dreams – The Figure and Role of Otto von Habsburg in Maria Blaskó’s Novel *The Little King*
ANDRÁS ZIMA
Head of Department, Associate Professor, University of Jewish Studies, Department of History
Dynastic Fidelity in a Non-Dynastic Age

RÓBERT FIZIKER
Historian, Chief Archivist, National Archives of Hungary
Habsburg vs. Hitler. Legitimists Against the Anschluss for an Independent Austria
MÁTÉ BOTOS
Historian, Head of Department, Associate Professor, PPKÉ Department of Political Science

The Failure of Legitimist Restorations in Post-1990 Central Europe

SAVE AS

Online conferences

For some of our programmes planned for 2020, we were forced by the epidemic to find a new format adapted to the event restrictions. While we often had to give up on personal exchanges, we continued our shared thinking and relied on other channels of dialogue for that.

- On 11 May 2020, we commemorated the 70th anniversary of the Schuman Plan, the first stage in the eventual establishment of the European Union. The Otto von Habsburg Foundation and the Institute of Strategic Studies of the National University of Public Service had initially intended to examine, in the framework of an international conference, whether the Plan formulated at the beginning of the European integration process, and the heritage of the mainly Christian Democrat politicians supporting the Plan bore a message relevant to this day. Although the event had to be cancelled due to the pandemic, most of the invited speakers undertook to briefly summarize their thoughts on the subject in writing, thus paying tribute to Robert Schuman's initiative.

The articles published on our website began with the thoughts on integration of JUDIT VARGA, Minister of Justice and JÁNOS MARTONYI, former Minister of Foreign Affairs. GERGELY FEJÉRDY, Deputy Scientific Director of the Otto von Habsburg Foundation wrote an analysis on the relationship between Robert Schuman and Otto von Habsburg. Two renowned experts in French history and politics sent their studies: GEORGES-HENRI SOUTOU, Professor Emeritus at Sorbonne University and SciencesPo, and ERIC BUSSIÈRE, Professor at the Sorbonne's Academic Research Group on Identity, European Civilization and International Relations.

We had the honour to receive the works of former Foreign and Security Policy Adviser to Chancellor Helmut Kohl and former German Ambassador to Paris JOACHIM BITTIRLICH, LUDGER KÜHNHARDT senior research professor at ZFI (Zentrum für Europäische Integrationsforschung), which is one of Germany's leading EU think-tanks in Bonn, as well as former Head of the Planning Staff at the German Ministry of Defence history professor ULRICH SCHLIE.

Otto von Habsburg and the State Power

Under what circumstances did the last Hungarian Crown Prince meet Endre Ady's brother in Spain? Why did Otto von Habsburg decline Hitler's invitation several times in 1933? While in exile, why did he visit Miklós Horthy, who ordered shooting at his father? What interests influenced Hungarian and Austrian policy makers regarding Otto's citizenship from the 1950s up until the political changeover in Hungary?

As a result of our long preparatory work with the Hungarian National Archives and Corvina Publishing, our first volume came out in 2020, in which we provide answers to the above questions and much more. In our publication titled *Otto von Habsburg and the State Power*, we provide an insight into the events of an exceptionally rich life and career – with the help of the documents of the National Archives of Hungary –, including the relationship between Otto von Habsburg and the Hungarian and Austrian state power, going from rejection to acceptance. Most of the photographs used as illustrations were selected from the collection of the Otto von Habsburg Foundation. This volume is the first in a series of publications which intends to present Otto von Habsburg's remarkable life and diverse political activity. Since “those who do not know their past, are not the master of their future; they are not aware of where they came from, thus they cannot know where they are headed, for the simple reason that they do not know where they are at the moment”. (Otto von Habsburg)

The volume was edited by the staff members of our Foundation: PIRÓSKA KOCIS and ZOLTÁN ÖLMÖSI, photographs were collected by SZILVESZTER DEKÁNY, the text was proofread by GERGELY FEJÉRDY and it was edited by FERENC VASBÁNYAI.

Historical Experience and the Reunification of Europe

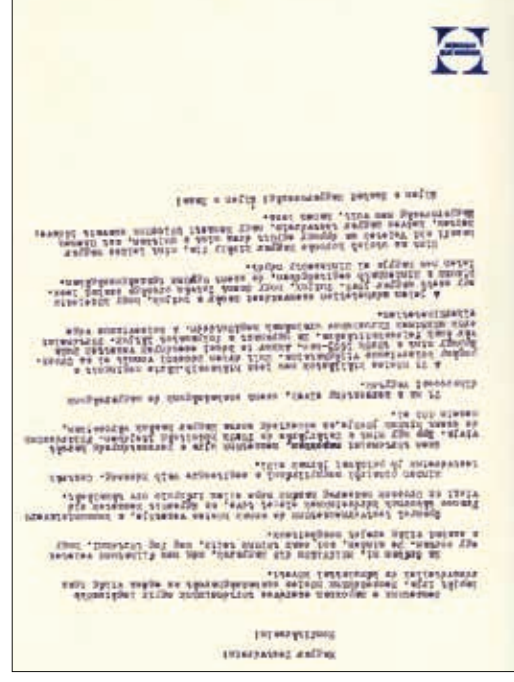
The Institute for Foreign Affairs and Trade and the Otto von Habsburg Foundation held a conference on 3 December 2019 titled *Historical Experience and the Reunification of Europe*. The written lectures were published in English a year after the event.

The event provided an opportunity to compare the ideas of EU Member States and

the countries of the Western Balkans on enlargement policy issues. The authors of the volume make an attempt to review the complex system of relations between the EU and the Western Balkan states – which differs from country to country – from a historical perspective. Our aim with the publication is to advance the scientific debate on the future challenges of enlargement policy, thus contributing to the integration of the Western Balkans into the EU.

In the context of the enlargement of the European Union in the Western Balkans that had been long on the agenda, French, German and British participants were the first to present their governments' positions, underlining the importance of the acceleration of reforms aimed at strengthening the rule of law and the fight against corruption. Experts from the Central European EU Member States pointed out that in the absence of a real accession perspective, the EU's influence on the processes in the region would disappear. This danger was also highlighted by those from the states concerned, who emphasized the spread of Euroscepticism and the increasingly active presence of anti-integration external actors.

- *“...leading fighters of our sacred freedom and Hungarianness”* - referred to the Hungarian revolutionaries in **October 1956**, just a few days after the first demonstrations in Budapest. On the anniversary of the Hungarian Revolution of 1956, our Foundation presented the underservedly forgotten proclamation missing from most biographies, which was drafted on 28 October 1956 – in Hungarian, speaking out for the Hungarians.

The original version of the proclamation, personally corrected by the author, has survived, and it can be found in the collection managed by our Foundation. Through his excellent sources, Otto learned about the events in Hungary already on 24 October, and he immediately recognized their significance. On that day, he noted in his diary: *“Rebellion in Hungary”*, and then on the next day: *“The uprising seems to be lasting”*. Otto von Habsburg was in Belgium on 23 October and did not return to Pöcking until 26 October. When he did return home, he immediately set about actively supporting the revolution to the best of his ability. He put his thoughts on paper after the reorganization of the Imre Nagy government on 27 October. He sent the text of the proclamation to Vienna with his secretary, and to Madrid on tape to gain support for Hungary through its dissemination. The text spread among the emigres, but was later sadly forgotten.

- On 18 June, we published the audio recording and edited text of Otto von Habsburg's lecture that had been hitherto unpublished and unknown to the general public.

the invitation of the Hungarian Student Association of Zurich. The exceptionally valuable recording came into the possession of the Foundation with the help of our compatriot LASZLÓ LUKA, a psychiatrist living in Switzerland.

This text – written entirely in Hungarian – was produced by Otto von Habsburg at a significant point in his life. He discusses a variety of subjects in it from Fidel Castro's madness and the Great Powers serving Soviet interests through Trianon and the misconceptions of the Western leftists to the chances of a free Hungary.

GERGELY PRÖHLE wrote a short article for our website, explaining: Otto von Habsburg was not looking for cheap popularity among 56 emigrant Hungarians when he talked about the fact that only the part of the nation that had stayed in the country was to decide its own fate after an eventual political changeover in the future, as *“Hungarian legitimacy is at home and will remain at home”*.

- On 2 May, we celebrated the 30th anniversary of the forming of the first freely elected Parliament by publishing related documents from our collection. Among the guests of honour at the event three decades ago was Otto von Habsburg, who was invited in a letter dated 19 April 1990 by Mátvás Szűrös, interim head of state of the Republic of Hungary and Chairman of the European Parliament's Committee on Hungary.

We recalled the circumstances of the invitation, the details of the trip and the festive inaugural meeting by sharing contemporary documents, letters and speeches on our website. We also published Otto von Habsburg's extensive article titled *Időszertől demokrácia* [Timely Democracy], published in *Magyar Nemzet* on 18 May 1990, in which he shared his thoughts on the historical event.

Otto von Habsburg at the forming of the first freely elected Parliament Budapest, 2 May, 1990

- "Let us not forget: it was not in

a false path – through no fault of our own but that of others – but with the Treaty of Trianon. It was there that the tragedy of Central and Eastern Europe began. Without Trianon, Versailles and Saint-Germain, there would have been no Adolf Hitler, no World War II, no general collapse which we are now only, just slowly, step by step, recovering from."

On 4 June, we commemorated the centenary of the Trianon decision by quotes from the Crown Prince. With the above words, Otto von Habsburg described Trianon and the consequences of the peace treaty at an event in Szombathely on 25 June 1992.

Unfolding collection

The aim of our Foundation's activities is to make the documents of the collection available for scientific research and also to the public as soon as possible. Until we can turn this ambition into reality, we feel that it is our job to provide some insight into the most interesting material that emerges during processing and archiving. In 2020, mainly in connection with major anniversaries, we published a total of 16 source documents, exploratory studies and new releases on our website.

- Of particular significance during a pandemic is the historical fact that the father of Otto von Habsburg, Charles IV, the last Hungarianian king, died in Madeira in the **Spanish flu pandemic** that claimed many lives in Europe.
- In April, we published on our website an essay by SZILVESZTER DEKÁNY, our Foundation's chief staff member on the magnitude of the epidemic – which claimed more victims in 1918 than World War I in total – and the recollections of Charles IV's last days. The published article was illustrated with special pieces from our collection: photographs of the Habsburg family mourning the late monarch as husband and father.

*The royal family in Madeira, 1921
The funeral of Charles IV, 1922*

The royal couple greeted by locals on their way to mass in Funchal, Madeira, 1921

The Otto von Habsburg Foundation debuted in Vienna. Director GERGEY PRÖHLE and GEORG VON HABSBURG Member of the Board presented the work of the Foundation on 15 September at the Hungarian Embassy in Vienna to express our intention to cooperate with Austrian public collections. At the meeting, Minister GERGEY GUVÁS underlined that the Hungarian government considers the safeguarding and the wide dissemination of the late Crown Princes heritage especially important.

In addition to many well-known personalities of Austrian public life, public collection directors and several members of the Habsburg family also attended the event. Within the framework of the event, Gergey Pröhle and Georg von Habsburg participated in a roundtable discussion with IVÁN BERTÉNYI JR., Deputy Director of Collegium Hungaricum and EMIL BRIX, Director of the Diplomatic Academy in Vienna. The participants agreed that through his European commitment and view of history, Otto von Habsburg was able to rise above the controversial appraisal of the Habsburg House both in Hungary and Austria.

Otto von Habsburg in Austria, 1966

Conferences

In connection with our travelling exhibition, we held a meeting on September 9 titled *My City in Europe, Europe in My City*. The purpose of the meeting was to present the work carried out by the Foundation to the mayors and representatives of **those municipalities that had awarded honorary citizenship** to Otto von Habsburg and to have an opportunity for networking while recalling Otto von Habsburg's legacy. We were fortunate enough to be able to organize the event in the classical, face-to-face format during a less severe epidemic period.

After the welcoming words of Ambassador GEORG VON HABSBURG Member of the Board of the Foundation, CSABA LATORCAI State Secretary of the Ministry of Human Resources greeted the audience.

In his opening speech, Director GERGELY PRÖHLE presented the work of the Foundation. OTTÓ ALMÁCHT, who had organized the programmes of the former Crown Prince in Hungary, said a few words about Otto von Habsburg's ties to Hungarian settlements. JÁNOS TITTMANN, Mayor of Dorog gave a presentation about the relations between Otto von Habsburg and the city of Dorog, and SZABOLCS VARGA, a lecturer at the Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary spoke about the changes in the perception of the Habsburg House in Hungary throughout the centuries. Finally, ESZTER VITÁLYOS, State Secretary for EU Development Policy at the Ministry of Human Resources reported on the regional development programmes implemented during the 2014–2020 EU financial period in Hungary.

SHARE

Exhibition

On 24 January, we launched a **travelling exhibition** at the Royal Palace of Gödöllő. János Martonyi, former Foreign Minister of Hungary gave a speech at the opening ceremony, and the Danubia Orchestra Obuda conducted by Máté Hámosri musically contributed to the event.

The exhibition about the former Crown Prince and European statesman titled *Eletút és örökség* [Life and Heritage] will be presented in those fifty-two Hungarian settlements that awarded Otto von Habsburg with honorary citizenship. With the help of photographs that were hitherto unknown to the greater public for the most part, a long and worthy life unfolds, while 20th-century history looms behind the personal twists and turns.

The first exhibition venue is historic in itself, but it was especially so in the life of Otto von Habsburg. In October 1918, he spent the last nights at the Royal Palace of Gödöllő before being forced to flee with his family. For the first time in 70 years, the son of the last Hungarian king returned to Hungary only in August 1987, while he paid his very first formal visit to Gödöllő in 1991.

After the opening, the travelling exhibition was displayed in Mako and Kőszeg in 2020. When the epidemic situation allows for it, the programme will continue in other settlements.

Call for papers

In the spring of 2020, we announced a call for papers, bearing the same title as the poem of Lőrinc Szabó: *Hazám, keresztény Európa* [My Homeland, Christian Europe]. In the call, we encouraged research that was in some way related to the intellectual heritage of the last Crown Prince, Member of the European Parliament, and to his views on the European way of life and the role of Christian values.

Despite the circumstances aggravated by the epidemic, several papers were submitted. Among the entries, the professional jury, chaired by Máté Botos associate professor, historian-political scientist, rewarded the work of András Jancsó titled *As a Catholic for Democracy* (presenting the oeuvre of Ernst-Wolfgang Böckinger) with the first place. The second place was awarded to Árpád Berbes at a ceremony on 19 November. The winning entry is available on our website.

LŐRINC SZABÓ
My Homeland, Christian Europe

*I despise her and throw it in her face:
– for a hundred, but maybe two thousand years
she has been a mad, filthy, foul world:
this Europe of Pharisaees!*

No bread and rights to the poor

*but their quelling with power and dreary skies
while suppressing her pander conscience
with ragged and modern lies;*

for a hundred, but rather two thousand years

*plenty sacred desires have died
in her tainted heart!*

*My home, Christian Europe,
what if you suddenly realize your fall,*

what if the One who was

*Mocked and Crucified, returns
and since he has once lost everything
for his goodness, his faith, his prayers:*

what if hell come with hellish

*flamethrowers, machine guns,
with an army of iron-helmeted, plague-bringing
vengeful angels?*

What if Christ the Lord will come

*and a new earthly realm he will be creating,
if the bandits will perish
as well as prison, sword and fighting,*

if the Lamb of God tailors

*his heavenly love to the earth's needs
and redeems us again – oh, not by the blood
of the valorous, but by the blood of the wicked:*

*my home, cheerless Europe,
if you survive the end of the war
can you still bear God
Peace and Love?*

External databases

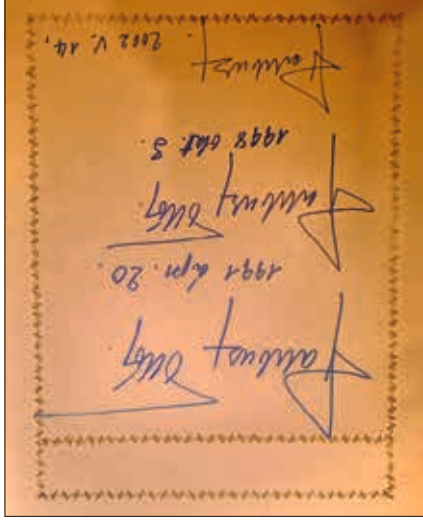
- In order to put the material safeguarded by the Foundation into context and, if possible, to find all the sources related to Otto von Habsburg, we also make a list of the documents kept in other public collections. Striving for completion, we have begun to collect and systematize the news about Otto von Habsburg, and the data of articles by and about him.
- From the Arcanum DigiTheca database, we selected all the Hungarian articles related to or written by Otto von Habsburg between 1920 and 1989. Thus, the exact reference data of nearly 700 former Crown Prince. A list was also made of the news referring to Otto von Habsburg in the archives of the Hungarian news agency, Magyar Távirati Iroda (MTI) and of the French daily, *Le Monde* online.
 - In 2020, the Foundation further expanded its database by purchasing digitized copies of audio-visual materials – interviews, events – preserved by the Foundation for the Sharing of Hungarian Motion Picture Treasure (MMMA). A copy and transcript of the 15-hour material titled *Napló helyett* [Instead of a Diary], filmed in 1998, became available on the Foundation's server thanks to this work.

Collaboration

In consideration of the influence that the Benedictine educators at Pannonhalma had on Otto von Habsburg, it is especially relevant and informative to present the monastic teachers who shaped the personality of the young Crown Prince, who enriched his knowledge, nourished his Hungarian patriotism and provided him with guidance. On 14 December, we travelled to Pannonhalma to sign an agreement of cooperation with the Benedictine Archabbey so that using their archival materials, we could learn more

As we met and talked with TAMÁS DÉNESI, Director of the Archabbey Archives, and Cultural Director FATHER KONRÁD DEJCSICS, we were enriched with valuable data that had not been researched by anyone so far, and with more interesting stories than we had hoped.

Notes by Otto von Habsburg in the guest-book of the Archabbey of Pannonhalma

about the life of the Benedictine educators, their relationship with the Habsburg family, and Otto's relationship to Pannonhalma as a young man and later as a politician.

Jakó Blazovitch

Job (Joseph) Bánhegyi, sculptor László Vastagh and Gyula Magyar at the beach of Lequettio

Otto was prepared for his 1930 Hungarian-language graduation by such scholarly monks of the 20th century as FATHERS JAKÓ BLAZOVICH, JÓB BÁNHEGYI and RÓBERT VLASTIS. Their personal correspondence provides insight into the everyday life of the orphaned royal family after the death of Charles IV. During the examination of the archival material, it turned out that the legacies of ELEMÉR LÖNYAY and of his wife, PRINCESS STEFÁNIA (Crown Prince Rudolf's widow), which are kept in Pannonhalma, also contain unique information and images related to the life history of our namesake.

PASTE

Enriching the collection

In addition to preserving the collection and making it accessible, another important task of our foundation is to enrich it: that is, to collect objects and documents written by or related to the Crown Prince from all possible sources.

- From László Luka, a Hungarian psychiatrist living in Switzerland, we obtained a valuable recording of Otto von Habsburg's lecture given to the members of the Hungarian Student Association of Zurich, which was recorded on 18 June 1960. This text, supplemented with explanatory notes, is published in full on our Foundation's website.

- Through KATALIN REVICZKY, the Reviczky family entrusted the Foundation in 2020 with a collection of documents, including personal correspondence and photographs, which is an instructive reflection of the beginnings of the Hungarian Pan-European movement and the years of the political changeover in Hungary.

- The collection was also enriched with several medals and small sculptures that eloquently speak of the legitimist tradition between the two world wars: László VASTAGH's Otto von Habsburg bust from 1925, WALTER MADARASSY's small sculpture of Otto, and DEZSŐ SEREGÉLY's plaster pattern and bronze casting.

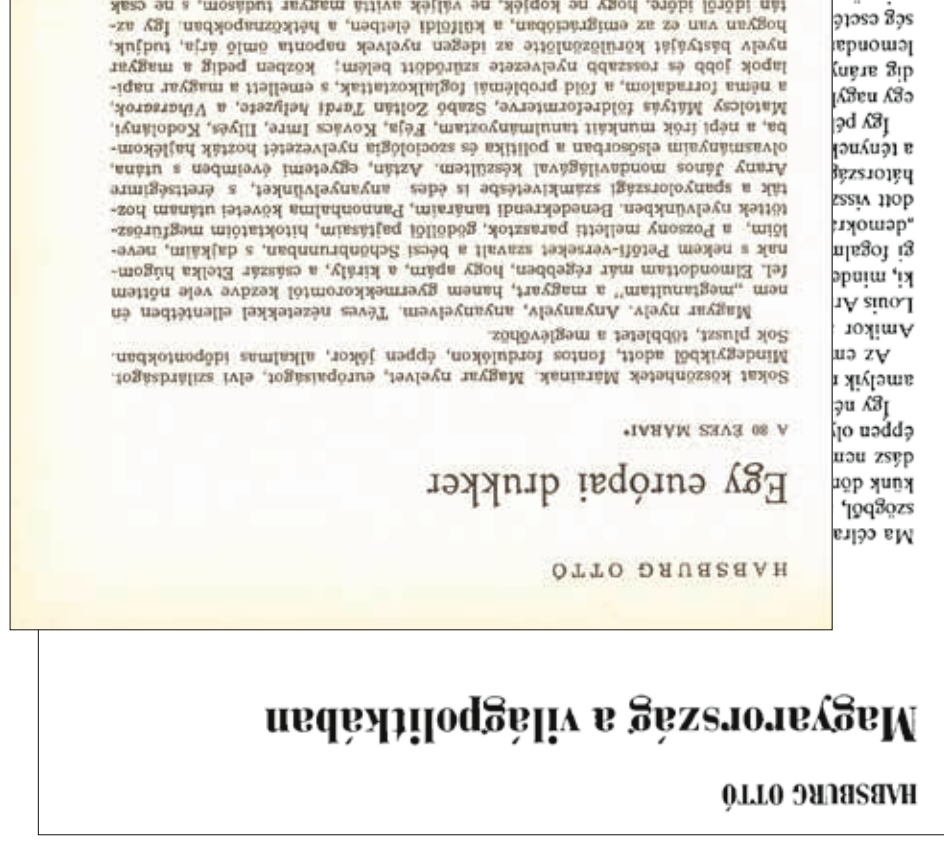
Archiving and digitization

During the year, a decision was made to purchase the Quito file management system, which had already proven its worth in many Hungarian and Central European public collections. This software is suitable for the integrated management of the books, images, audio, film and archival materials of the Foundation, and for the fast and professional service of researchers in the future. In addition to general professional considerations, the settings of the software can be adjusted to the specifics of the legacy and the needs that arise during use.

The final decision on the procedure for the digitization of the collection material was made in the autumn of 2020. Taking into account quality, cost efficiency and speed, a preliminary agreement was signed with Arcanum Database Ltd.

- The library is a particularly interesting part of the legacy. A collection of books is a good indication of the interests and intellectual horizon of its former owner, while for example the volumes dedicated to Otto von Habsburg map out an interesting network of connections. Back in December 2019, the cleaned, thematically selected part of the books was put on shelves, and in 2020 the compilation by document types – small forms, special prints, etc. – was completed. We separately reviewed and thematically selected the volumes of QUEEN ZITA's book collection of 18 boxes.

- The collection of articles also required a lot of work. Our goal was to arrange the significant text material, which is mostly available in typescript, in the right order within the oeuvre. For the sake of researchability, we are constantly working on identifying the original and accurate place and time of publication of the documents. Providing the works written by and about Otto von Habsburg with precise bibliographical data also serves the long-term goal of compiling a bibliography as complete as possible.

SAVE

The collection

This was the first integral year that we could start the effective processing of Otto von Habsburg's legacy, which arrived in Hungary in the autumn of 2018. In the spring of 2019, the material – the contents of nearly 700 document containers – was moved to the Foundation's temporary headquarters at Szentkirályi Street and was reviewed with the help of the Habsburg family.

From the very beginning, our aim was to integrate the legacy handed by the Foundation into the Hungarian public collection system as much as possible, so we sought to define the methodology of processing in accordance with the highest professional expectations. After specifying the principles, as well as the sorting and listing criteria, we agreed on the infrastructure supporting the processing of the entire portfolio with the consent of the Foundation's Board.

- The material of the Hungarian-language **correspondence** between 1989 and 2011 was sorted, listed and provided with a cover sheet. This involved the detailed processing and sorting of nearly 25,000 pages of correspondence in total. The organization, detailed listing and digitization of the **diplomas** and **awards** managed by the Foundation were also completed.

A total of 137 items were processed this way. During 2020, work began on compiling a detailed plan for the rather mixed material of 46 document containers, currently still under the heading of "family correspondence", and on compiling a stock list of additional items.

- In 2020 great emphasis was placed on processing the exceptionally rich and exciting **photographic material** of the collection. About 7,200 photos were arranged, a small part of which was also digitized. Also, during the year, a list of items in film and audio documents was drawn up, as well as a detailed list of family-related super 8 films.

Like those of so many other institutions, the 2020 plans of the Otto von Habsburg Foundation were greatly affected by the pandemic. While the professional inventory of the legacy could be pursued even under the altered circumstances, many of our events – adapting to the constraints of the pandemic – were moved into the online space. We believe that OTTO VON HABSBURG’S oeuvre, his views on Hungary and Europe – and how they evolved in the course of almost a century – can only be understood if we systematically examine the different periods of the last Hungarian Crown Prince’s life path, his role in public life, and his public perception.

In the midst of our altered situation due to the pandemic, we felt that it was even more important than before to continuously publish our treasures that kept emerging during the processing – historical gems that would attract great public interest. Our year 2020 can therefore be best described in terms that sound familiar from the world of word processors: while we took confident steps in “Save”, “Share”, and “Paste”, we tried to find legacy-related new forums for dialogue in the spirit of “Save As”, which we consider especially important.

Queen Zita and her children (Otto, Robert, Carl Ludwig, Adelheid, Felix, Elisabeth, Rudolph, Charlotte) listening to the radio, Lequeto, 1928

Introduction

The more thoroughly we acquaint ourselves with the writings of Otto von Habsburg, the clearer the responsibility of our Foundation becomes to share the oeuvre, i.e. the legacy of the former Crown Prince. Some of our programmes in 2020 adopted a historical perspective, tracing the unfolding of the intellectual autonomy of Otto after he had lost real political power, and the growth of his influence in the turbulent twentieth century. At the same time, his views on national, regional, European and even worldwide political context also help us to analyse our current situation – this was the aim of those of our events that focused on Europe today. Behind all this is, of course, the tremendous collection of documents that our professional and enthusiastic staff process with meticulous work in order to make our Foundation a significant part of the Hungarian public collection system.

Enjoy your reading as you learn about the activities of the Otto von Habsburg Foundation in 2020.

GERGELY PRÖHLE
Director

Book signing, 1960's

Foreword

Although the year 2020 posed a number of difficulties also for the activities of our Foundation, I think we have successfully adapted to these extraordinary circumstances. As I have been tracing the fate of Otto von Habsburg's legacy from the outset and have done my utmost to make these exceptionally interesting and valuable documents available to the general public, I am particularly pleased that the methodology for processing the legacy has been established and the first results of this work have become visible. There is no doubt that exploring and presenting the intellectual legacy unfolding from the letters, notes and newspaper articles is especially topical in the current European and international context, and therefore our events – even if held only online – hopefully helped navigating in our present world. As Chairman of the Board of the Otto von Habsburg Foundation, I consider it particularly important to report on the use of the financial support provided by the Government and the National Assembly of Hungary, and at the same time I am also convinced that our annual report can be a meaningful read for many.

ISTVÁN NAGY

Chairman of the Board

Otto von Habsburg in Salzkammergut, 1966

Publications of the Otto von Habsburg Foundation 2.

Edited by Ferenc Vasbányai

Image editing and design by Szilveszter Dekány

Translated by Zsófia Erdélyi

Published by Gergely Pröhle

Archive photos:

Otto von Habsburg Foundation, Otto von Habsburg Collection,

Photo- and Audiovisual Collection, HOAL 1-5

excl.: p. 17.: Pannonthalma Archabbey Library, Manuscript Archives, BK 725/III.1.)

(Dr. Jób Bánhegyi's photo book titled *Pictures of My Life*, 1971)

p. 28.: Hungarian Telegraph Office, MTI-PHOTO-911693

Photos: Zoltán Szabó (p. 11., 14., 20., 21., 22., 23.)

ISSN: 2732-3366

ISBN: 978-615-81817-0-9

Printing and binding: Pauker Holding Ltd.

Managing Director: Gábor Vértés

All rights reserved.

Otto von Habsburg Foundation

Address: 1088 Budapest, Szentkirályi Street 51.

Webpage: www.hoal.hu

E-mail: info@habsburgotcoalapitvany.hu

Phone: +36 1 522 2050

2021

OTTO VON HABSBURG FOUNDATION

ANNUAL REPORT
2020

OTTO VON HABSBURG FOUNDATION

ANNUAL REPORT
2020